

VERGİ TARHINDA ÖN İŞLEMLER

Konu Başlığı: Vergi Tarhında Ön İşlemler

Kavramlar: Yoklama, İnceleme, Arama, Bilgi Toplama, İzaha Davet, Takdir Komisyonlarınca Matrahın Saptanması

Kavramlara İlişkin Açıklamalar:

Yoklama; “Yoklamadan maksat, mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddî olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmektir.” (VUK madde 127/1)

“Yoklama her zaman yapılabilir.

Yoklamanın ne zaman yapılacağı ilgiliye haber verilmez.” (VUK madde 130) “Yoklama neticeleri tutanak mahiyetinde olan “yoklama fişine” geçirilir.” (VUK madde 131) “Yoklama fişlerinin birinci nüshası yoklaması yapılan şahıs veya yetkili adamına bırakılır. Bunlar bulunmazsa bilinen adresine 7 gün içinde posta ile gönderilir.

Vergi karnesi alanlar hakkında yapılan yoklamalar ayrıca bu karneye işaret olunur.

Yoklama fişlerinin ikinci nüshaları vergi dairesine tevdi olunur.” (VUK madde 132)

Yasada toplu yoklama yapılacağına ilişkin hüküm ayrıca getirilmiştir. (VUK madde 133)

İnceleme; “Vergi incelemesi; Vergi Müfettişleri, Vergi Müfettiş Yardımcıları, ilin en büyük mal memuru veya vergi dairesi müdürleri tarafından yapılır.

Gelir İdaresi Başkanlığının merkez ve taşra teşkilatında müdür kadrolarında görev yapanlar her hal ve takdirde vergi inceleme yetkisini haizdir.” (VUK madde 135) “Bu kanuna veya diğer kanunlara göre defter ve hesap tutmak, evrak ve vesikaları muhafaza ve ibraz etmek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzelkişiler vergi incelemelerine tabidirler.” (VUK madde 137) İnceleme tarh zamanaşımı süresi sonuna kadar her zaman yapılabilir. (VUK madde 138) “Vergi incelemeleri, esas itibariyle incelemeye tabi olanın iş yerinde yapılır.” (VUK madde 139/1) İnceleme ile ilgili usul ve esaslar VUK madde 134-141 arasında ayrıntılı düzenlenmiştir.

Arama; VUK madde 142-147. Maddeleri arasında düzenlenen hükümlere göre, “İhbar veya yapılan incelemeler dolayısıyla, bir mükellefin vergi kaçırdığına delalet eden emareler bulunursa, bu mükellef veya kaçakçılıkla ilgisi görülen diğer şahıslar nezdinde ve bunların üzerinde arama yapılabilir.” (VUK madde 142) “Bu bölümde açıkça yazılı olmayan hallerde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun arama ile ilgili bulunan hükümleri uygulanır.” (VUK madde 147)

Bilgi Toplama; “Kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzelkişiler, Maliye Bakanlığının veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecburdurlar.

Bilgiler yazı veya sözle istenilir. Sözle istenen bilgileri vermeyenlere keyfiyet yazı ile tekit ve cevap vermeleri için kendilerine münasip bir mühlet tayin olunur. Bilgi istenmek üzere ilgililer vergi dairesine zorla getirilemez.

Memleket dışı imtiyazlarından faydalanan yabancı Devlet memurları bilgi verme mecburiyetine tabi olamazlar.” (VUK Madde 148) “Kamu idare ve müesseseleri (Kamu hizmeti ifa eden kurum ve kuruluşlar dahil) ile gerçek ve tüzelkişiler vergilendirmeye ilişkin olaylarla ilgili olarak Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve vergi dairesince kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli fasıllarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurlar.” (VUK madde 149) VUK madde 150’de belirtilen “resmi makamlarla gerçek ve tüzelkişiler, her ay muttali oldukları ölüm vakaları ile intikalleri ertesi ayın 15’inci günü akşamına kadar vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar.” Aksi hükümler saklı kalmak kaydı ile “Kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzelkişiler, özel kanunlarda yazılı mahremiyet hükümlerini ileri sürerek, bilgi vermekten imtina edemezler.” (VUK madde 151/1)

İzaha Davet; “Vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler bulunduğu dair yetkili merciler tarafından yapılmış ön tespitler hakkında tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması kaydıyla mükellefler izaha davet edilebilir. Kendisine izaha davet yazısı tebliğ edilen mükellefler, davet konusu tespitle sınırlı olarak, bu Kanununun 371. maddesinde yer alan pişmanlık hükümlerinden yararlanamaz.” (VUK madde 370)

Vergilendirme sürecinde vergi idaresine yardımcı olabilecek temel komisyon Takdir Komisyonlarıdır.

Konuya İlişkin Mevzuat: Vergi Usul Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu

VERGİLENDİRME SÜRECİ: VERGİ HUKUKUNDA TEBLİĞ VE TAHAKKUK

Konu Başlığı: Vergi Hukukunda Tebliğ ve Tahakkuk

Kavramlar: Tebliğ, Tahakkuk

Kavramlara İlişkin Açıklamalar:

“Tebliğ, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.” (VUK madde 21) Vergi ile ilgili işlemlerin tebliği için VUK madde 93-109 arasında bazı özel hükümler de getirilmiştir.

Tebliğ Yapılacak Kişiler: (VUK madde 94)

“Tebliğ mükelleflere, bunların kanuni temsilcilerine, umumi vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır.

Tüzel kişilere yapılacak tebliğ, bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerine, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde bunları idare edenlere veya temsilcilerine yapılır. Tüzel kişilerin mütaaddit müdür veya temsilcisi varsa tebliğin bunlardan birine yapılması kâfidir.

Tebliğ, kendisine tebligat yapılacak kimsenin bulunmaması halinde ikametgâh adresinde bulunanlardan veya işyerlerinde memur ya da müsdahdemlerinden birine yapılır. (Muhatap yerine bu şekilde kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görüşüne nazaran 18 yaşından aşağı olmaması ve bariz bir surette ehliyetsiz bulunmaması gerekir.)”

Tebliğ Yöntemleri:

- Daire ve Komisyonda Tebliğ (VUK Madde 93/2),
- Vasıtalı Tebliğ, (VUK Madde 96)
- Yabancı Memlekette Bulunanlara Tebliğ, (VUK Madde 97)
- Posta Yolu ile Tebliğ, (VUK Madde 99-100)
- İlan Yolu ile Tebliğ, (VUK Madde 103)
- Memur Vasıtasıyla Tebliğ, (VUK Madde 107)
- Elektronik Tebliğ (VUK Madde 107/A)

“Tebliğ olunan vesikalar, esasa müessir olmayan şekil hatalarından dolayı hukukî kıymetlerini kaybetmezler; yalnız vergi ihbarı ile ilgili vesikalarda mükellefin adının, verginin nevi veya miktarının, vergi mahkemesinde dava açma süresinin hiç yazılmamış olması veyahut bu vesikaların görevli bir makam tarafından tanzim edilmemiş bulunması vesikayı hükümsüz kılar.” (VUK madde 108)

Verginin Tahakkuku ile Kesinleşmesi Kavramları Birbirinden farklıdır. Buna göre;

Verginin Tahakkuku: *“Verginin tahakkuku, tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gelmesidir.” (VUK madde 22)*

Verginin Kesinleşmesi: Başvurulacak yargı yolunun kalmamasıdır. Mükellefin uzlaşmaya gidip gitmemesine ve/veya dava açıp açmamasına göre tahakkuk ve kesinleşme farklı zamanlarda gerçekleşecektir.

Konuya İlişkin Mevzuat: Vergi Usul Kanunu